

รูปแบบการประยุกต์ใช้โคกหนอง นา โมเดล เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

Application of the Khok Nong Na Model for improving the quality of life of farmers in Thung Si Udom District, Ubon Ratchathani province

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านจนประสบความสำเร็จ มีผลผลิตหลากหลายสร้างรายได้และอาชีพให้กับครัวเรือน รวมทั้งมีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกให้การส่งเสริมสนับสนุน ทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรระดับครัวเรือนและชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองได้ มีความมั่นคงและความปลอดภัยในสุขภาพ แก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปได้

- วัตถุประสงค์**
- 1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล
 - 2 เพื่อศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้ โคก หนอง นา โมเดล ในการจัดการเกษตรในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
 - 3 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เจ้าของพื้นที่เรียนรู้อุทยานต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 4 คน จาก 4 ตำบล คือ **ตำบลโคกชำแระ ตำบลหนองอัม ตำบลนาหอม และตำบลนาเกษม**

ผลการศึกษา

โคก หนอง นา โมเดล คือ การบริหารจัดการพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ตามหลักภูมิสังคมที่ประยุกต์จากแนวพระราชดำริของเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เป็นการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านให้สอดคล้องกับธรรมชาติของพื้นที่

รูปแบบการประยุกต์ใช้โคกหนอง นา โมเดล ในการจัดการเกษตรในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี คือ

- โคก** ปลูกพืช 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างหรือปลูกป่า 5 ระดับแบบสภคกรมธรรมชาติ บริเวณขอบสระปลูกพืชผัก ผลไม้ เพื่อประโยชน์ในการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก และจำหน่ายผลผลิตในส่วนที่เหลือจากการบริโภค
- หนอง** ขุดหนองเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ช่วงหน้าแล้งหรือจำเป็น และเป็นที่รับน้ำช่วงน้ำท่วม ขุดคลองไส้ไก่รอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อให้ น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น กำฟายกตน้ำ และคลองไส้ไก่พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ทั้งการขุดลอก หนอง คู คลอง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ช่วงหน้าแล้ง และเพิ่มการระบายน้ำช่วงน้ำหลาก
- นา** พื้นที่เรียนรู้อุทยานต้นแบบบางพื้นที่มีการปลูกข้าวอินทรีย์พื้นบ้าน แต่บางพื้นที่เรียนรู้อุทยานต้นแบบปรับจากกานามาทำการเพาะปลูกพืชอื่น ๆ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย

ผลการประยุกต์ใช้โคกหนอง นา โมเดล ในการจัดการเกษตรในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี คือ พัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้อย่างเป็นรูปธรรมที่สะท้อนออกมาให้เห็นในมิติการพัฒนาคุณภาพชีวิต 5 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอกุงศรีอุดม จังหวัดอุบลราชธานี คือ

ข้อเสนอแนะ

- 01 ควรพิจารณาถึงบริบทความเหมาะสมของพื้นที่ทั้งดิน น้ำ ลม รวมถึงสังคม และวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ก่อนนำไปปรับใช้ โดยการออกแบบจะต้องให้ความสำคัญกับหลักภูมิสังคม
- 02 การประยุกต์ใช้โคก หนอง นา โมเดล ในการจัดการเกษตรจำเป็นต้องนำทุนที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทำงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต และประสบผลสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่เรียนรู้อุทยานต้นแบบ